IMPLEMENTACE FORMATIVNÍHO HODNOCENÍ V BADATELSKY ORIENTOVANÉM VYUČOVÁNÍ Z POHLEDU UČITELŮ

Iva Žlábková, Lukáš Rokos, Iva Stuchlíková, Jan Petr, Alena Hošpesová

Klíčová slova: badatelsky orientované vyučování, formativní hodnocení, učitel přírodopisu, učitel matematiky

Cílem příspěvku bude představit část výsledků experimentu, který byl realizován v rámci mezinárodního výzkumného projektu ASSIST-ME (Assess Inquiry in Science, Technology and Mathematics Education). Zaměřením českého výzkumného týmu bylo zkoumání možností implementace formativního hodnocení (FH) v badatelsky orientovaném vyučování (BOV) v matematice a přírodovědě na 1. stupni ZŠ a v přírodopise na 2. stupni ZŠ. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jakou podporu potřebují a s jakými překážkami se učitelé setkávají při zavádění FH v BOV.

Výzkumný projekt ASSIST-ME navázal na mnoho již realizovaných zahraničních výzkumů (Bernholt et al., 2013). Využití FH ve vyučování se koncem 20. století stalo klíčovou ideou (Black & Wiliam, 1998) a postupně začalo být rozvíjeno. Hogson a Pyle (2010) shrnuli články zabývající se různými aspekty FH. Z jejich syntézy poznatků o FH vyplývá, že při zavádění FH je důležité vytvořit ve třídě takové klima, ve kterém učitel i žáci mohou ostatním žákům bez obav sdělovat zpětnou vazbu. Implementace FH v BOV je zároveň pro učitele spojena s mnoha překážkami. Často zmiňovanou překážkou je nedostatek odpovídající podpory pro učitele. Tento jev byl zjištěn v mnoha zemích (Bernholt et al., 2013). V České republice je stále malý počet publikací (např. Starý & Laufková et al., 2016) a metodických materiálů věnujících se FA a často jen ve vybraných předmětech (Žlábková & Rokos, 2013).

V projektu koncipovaném jako design-based výzkum ověřovali výzkumníci společně s učiteli metody FH pro BOV. Příspěvek představuje názory 18 učitelů vztahující se k implementaci FH v BOV, které byly získány na základě rozhovorů s učiteli realizovaných v průběhu celého experimentu, a dotazníků, které učitelé vyplňovali po skončení experimentu. Před experimentem a po experimentu byla u 6 vybraných učitelů použita metoda Struktur-Lege-Technik (Schelle, 1992), strukturovaný rozhovor, který umožňuje u učitelů odhalit subjektivní teorii FH v BOV.

Učitelé zapojení do této studie by jako podporu pro zavádění FH v BOV uvítali konkrétní metodické materiály a pracovní listy, dále příklady dobré praxe, např. ve formě videohospitací. Za podporu v rámci experimentu považovali spolupráci s výzkumníky při tvorbě výukových materiálů a zároveň i přítomnost výzkumníků při experimentální výuce. Za hlavní překážku při zavádění FH v BOV považují časovou náročnost přípravy výukových materiálů, dále i časovou náročnost realizace jak formativního hodnocení, tak badatelsky orientovaného vyučování.

Bibliografie

Bernholt, S., Rönnebeck, S., Ropohl, M., Köller, O., & Parchmann, I. (2013). *Report on current state of the art in formative and summative assessment in IBE in STM - Part I.* Dostupné z http://assistme.ku.dk/resources/report_series/no1/131015_del_2_4_IPN_PE-I-web.pdf

Black, P., & Wiliam, D. (1998) Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7–71.

Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the Theory of Formative Assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability* 21(1), 5–31.

Hodgson, C., & Pyle, K. (2010). *A Literature Review of Assessment for Learning in Science.* Slough: NFER.

Scheele, B. (Ed.). (1992). *Struktur-Lege-Verfahren als Dialog-Konsens-Methodik.* Münster: Aschendorff.

Starý, J., & Laufková, V., et al. (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

Žlábková, I., & Rokos, L. (2013). Pohledy na formativní a sumativní hodnocení žáka v českých publikacích. *Pedagogika*, 63(3), 328–354.